Toplumsal ??levselli?i De?erlendirme Ölçe?i (T?DÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Toplumsal ??levselli?i De?erlendirme Ölçe?i (T?DÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31728

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Toplumsal ??levselli?i De?erlendirme Ölçe?i (T?DÖ), özellikle **?izofreni** hastalar?n?n günlük ya?amlar?nda sergiledikleri sosyal ve i?levsel yetenekleri objektif bir ?ekilde ölçmek amac?yla geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. Ölçek, ?izofreni tan?s? alm?? bireylerin ki?ileraras? ili?kiler, özbak?m becerileri, ba??ms?z ya?am yetene?i ve çal??ma durumlar? gibi kritik alanlardaki i?levsellik düzeylerini de?erlendirmeyi hedefler. 2019 y?l?nda Y?ld?z ve arkada?lar? taraf?ndan geli?tirilen bu ölçek, geçerlilik ve güvenilirlik çal??malar? ile Türk popülasyonunda kullan?ma sunulmu?tur. Toplam 19 maddeden olu?an T?DÖ, sosyal i?levsellikteki dü?ü?leri ve iyile?meleri takip etmek için klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda önemli bir katk? sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Toplumsal ??levselli?i De?erlendirme Ölçe?i, T?DÖ, **?izofreni**, **sosyal i?levsellik**, psikometri, ölçek geli?tirme, özbak?m, geçerlilik, güvenilirlik.

Yazarlar

Mustafa Y?ld?z, Fikret K?ra?, Ali ?ncedere, Dilek Esen, Merve Burcu Gürcan, Burcu Abut, Kübra ?pçi, Ümit Tural.

Amaç

T?DÖ'nün temel amac?, **?izofreni** hastalar?nda sosyal ve günlük ya?am i?levselli?inin seviyesini sistematik olarak de?erlendirmektir. ?izofreni gibi kronik psikiyatrik bozukluklarda sosyal i?levsellik, hastal???n seyrini ve tedavi ba?ar?s?n? gösteren en kritik göstergelerden biridir. Ölçek, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara, hastalar?n sosyal adaptasyonlar?ndaki spesifik güçlü ve zay?f yönlerini belirleme imkan? sunarak, rehabilitasyon programlar?n?n ve tedavi stratejilerinin planlanmas?na yard?mc? olmay? amaçlamaktad?r.

Yap?

Toplumsal ??levselli?i De?erlendirme Ölçe?i (T?DÖ), bireyin sosyal çevresiyle etkile?imini, ki?isel bak?m?n? ve ba??ms?zl???n? kapsayan geni? bir **sosyal i?levsellik** yap?s?n? ölçmektedir. Ölçek, toplam 19 maddeden olu?makta ve bu maddeler dört ana alt boyuta ayr?lm??t?r. Bu alt boyutlar, ?izofreni hastalar?n?n günlük ya?amdaki temel zorluk alanlar?n? temsil etmektedir:

Ki?ileraras? ?li?kiler ve E?lenti (7 madde)
Özbak?m (7 madde)
Ba??ms?z Ya?am (4 madde)
Çal??ma Durumu (1 madde)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu çok boyutlu yap?, hastan?n sadece temel ihtiyaçlar?n? kar??lay?p kar??layamad???n? de?il, ayn? zamanda sosyal a?lar?n? sürdürme ve toplumsal aktivitelere kat?lma yetene?ini de kapsaml? bir ?ekilde de?erlendirmeye olanak tan?r.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerlili?i, ke?fedici **faktör analizi** (KFA) yöntemleri kullan?larak incelenmi?tir. Yap?lan analizler sonucunda ölçe?in çok boyutlu bir yap?y? destekledi?i saptanm??t?r. Faktör analizinde, toplam varyans?n önemli bir k?sm?n? aç?klayan üç temel faktör belirlenmi?tir:

Birinci faktör (Genellikle Ki?ileraras? ?li?kiler ve E?lenti ile ili?kili oldu?u varsay?l?r), toplam varyans?n %28.22'sini aç?klam??t?r.
?kinci faktör (Özbak?m ile ili?kili oldu?u varsay?l?r), toplam varyans?n %11.09'unu aç?klam??t?r.
Üçüncü faktör (Ba??ms?z Ya?am ile ili?kili oldu?u varsay?l?r), toplam varyans?n %7.62'sini aç?klam??t?r.

Bu üç faktörün birlikte, ölçe?in ölçtü?ü toplam varyans?n %46.93'ünü aç?klad??? tespit edilmi?tir. Bu oran, T?DÖ'nün **sosyal i?levsellik** yap?s?n? tatmin edici düzeyde temsil etti?ini göstermektedir.

Güvenirlik

T?DÖ'nün güvenilirlik çal??malar?, ölçe?in iç tutarl?l???n? de?erlendirmeye odaklanm??t?r. On dokuz maddelik ölçe?in tamam? için hesaplanan iç tutarl?l?k **Cronbach alfa** katsay?s? 0.842 olarak bulunmu?tur. Bu de?er, ölçe?in genel olarak yüksek düzeyde güvenilirli?e sahip oldu?unu göstermektedir.

Alt boyutlar baz?nda iç tutarl?l?k katsay?lar? ise ?u ?ekildedir:

Ki?ileraras? ?li?kiler ve E?lenti alt boyutu için **Cronbach alfa** katsay?s?: 0.774
Özbak?m alt boyutu için **Cronbach alfa** katsay?s?: 0.758
Ba??ms?z Ya?am alt boyutu için **Cronbach alfa** katsay?s?: 0.700

Tüm alt boyutlar?n Cronbach alfa de?erlerinin kabul edilebilir düzeyin üzerinde olmas? (genellikle 0.70 ve üzeri), alt boyutlar?n da kendi içlerinde tutarl? ve güvenilir ölçümler sa?lad???n? teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in geli?tirme çal??mas? kapsam?nda gerçekle?tirilen **faktör analizi**, ölçe?in yap?sal temelini ortaya koymu?tur. Analizler, maddelerin üç temel faktör etraf?nda topland???n? göstermi?tir. Bu üç faktörün toplam varyans?n %46.93'ünü aç?klamas?, ölçe?in teorik yap?y? temsil etme gücünü

ARABPSYCHOLOGY.COM

destekler niteliktedir.

Ölçek, yap?sal olarak dört alt boyuta ayr?lm?? olmas?na ra?men (Ki?ileraras? ?li?kiler ve E?lenti, Özbak?m, Ba??ms?z Ya?am ve Çal??ma Durumu), faktör yüklerinin da??l?m? ve varyans aç?klama oranlar?, sosyal i?levselli?in bu üç ana bile?en etraf?nda yo?unla?t???n? i?aret etmektedir. Özellikle Çal??ma Durumu alt boyutunun tek bir maddeden olu?mas?, faktör analizinde ayr? bir faktör olarak belirginle?meyip di?er faktörlerle birle?mi? olabilece?ini dü?ündürmektedir. Bu durum, ölçe?in klinik uygulamada i?levselli?i detayl?ca ele ald???n? ancak istatistiksel yap?s?n?n daha kompakt bir biçimde özetlenebilece?ini göstermektedir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Özgün bir ölçek geli?tirme çal??mas?d?r)

Format: Yaz?l? form, 19 madde ve 4 alt boyut

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Klinik Popülasyon

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: **?izofreni** tan?s? alm?? bireyler.

Test Metodolojisi: 3'lü **Likert Ölçe?i** format?nda derecelendirme. Yan?t seçenekleri genellikle "hiç", "bazen" ve "ço?u zaman/her zaman" gibi derecelendirmelerden olu?ur, bu da hastan?n i?levsellik düzeyinin ?iddetini belirlemeye yard?mc? olur.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, **faktör analizi**, **Cronbach alfa**, **Likert ölçe?i**, sosyal adaptasyon, Ki?ileraras? ?li?kiler, Özbak?m, Ba??ms?z Ya?am.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2019 (Yay?n y?l?)

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çal??malarda kullan?m genellikle yazar?n iznine tabidir.

PDF Kayna??: Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: sizofreni-hastalari-icin-toplumsal-islevselligi-degerlendirme-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

ResearchGate Ba?lant?s?: Ölçe?in geli?tirme çal??mas?na ait makaleye ResearchGate üzerinden eri?im sa?lanabilir: researchgate.net

Kaynaklar

Y?ld?z, M., Kiras, F., ?ncedere, A., Esen, D., Gürcan, M. B., Abut, B., ?pçi, K., ve Tural, Ü. (2019). ?izofreni Hastalar? için Toplumsal ??levselli?i De?erlendirme Ölçe?inin geli?tirilmesi: Geçerlilik ve güvenirlik çal??mas?. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi, 20*(2), 29-38. doi: 10.5455/apd.2374

Sorumlu Yazar ?leti?im: myildiz60@yahoo.com

Toplumsal ??levselli?i De?erlendirme Ölçe?i (T?DÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

19 madde ve 4 alt boyut
Ki?ileraras? ?li?kiler ve E?lenti (7 m)
Özbak?m (7 m)
Ba??ms?z Ya?am (4 m)
Çal??ma Durumu (1 m)

ARABPSYCHOLOGY.COM